

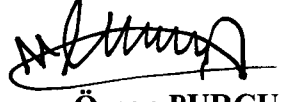

T.B.M.M.
CUMHURİYET HALK PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Tarih : **06 Aralık 2021**
Sayı : **1980**

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Odalar ve Borsalar Kanunu'nda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi; gerekçesi ile birlikte ilişikte sunulmuştur.

Gereğini saygılarımla arz ederim. 03/12/2021

Özcan PURÇU
İzmir Milletvekili

TBMM BAŞKANLIĞI	
Tali Komisyon	-İnsan Haklarını İnceleme -Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler
Esas Komisyon	Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji
Tarih: 7 Aralık 2021	Esas No: 2/3998

T B M M KANUNLAR ve KARARLAR BSK.LİĞİ
06 Aralık 2021
Numara:

TBMM GENEL EVRAK
06 Aralık 2021
No. 923421
EBYS'ye AKTARILMIŞTIR

GEREKÇE

Engelliliğe çözüm yolları üretmek öncelikli ihtiyaçlardır. Toplumsal yaşama katılımın önündeki engelleri kaldırmak ve engelli bireylerin sahip olduğu potansiyeli ortaya çıkarmak için yeterli kaynak ve uzmanlığı bu konuya yönlendirmek gereklidir.

Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü (OECD) - Avrupa Birliği (AB) ve Türkiye verilerine göre, dünya nüfusunun yaklaşık %15'i engelli bireylerden oluşmaktadır. Yani dünyada 1 milyar engelli bulunmaktadır. Bu nedenle, dünyadaki “en büyük azınlık” olarak nitelendirilmektedirler. Türkiye’de ise Ulusal Engelli Veri Taban’ına göre engelli birey sayısı 1.559.222’dir. Ancak resmi olmayan rakamlara göre %13 düzeyinde, 9 milyon olduğu düşünülmektedir.

AB ülkelerinde engellilerin %29,9’u yoksulluk/sosyal dışlanmıslık riski altında yaşarken, Türkiye’de ise bu oran %77,1’dir. Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP)’na göre engellilerin %80’i gelişmekte olan ülkelerde yaşamaktadır.

AB’de 15-64 yaş arasındaki engelli olmayan bireylerin istihdamı ise %66.9 iken, bu oran engelli bireyler için %47.3’dür. Bu oranlar Türkiye için sırasıyla %51 ile %41.1 olarak belirlenmiştir. Son olarak, Türkiye’de istihdam edilen 90.131 engelli bireyin 12.223’ü kamu, 77.908’i özel sektörde çalışmaktadır.

Birleşmiş Milletler Engelli Hakları Sözleşmesi (Sözleşme), Türkiye, tarafından 2007 yılında imzalanmış ve 2009 yılında Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiş; fakat iç hukuk geçen süre zarfında Sözleşme ile uyumlaştırılmamıştır. İç hukukta yapılan en önemli değişiklikler birçok mevzuatta yer alan “özürlü” kelimesinin “engelli” ibaresi ile değiştirilmesiyle sınırlı kalmıştır.

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası’nın 10. Maddesine göre: “*Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir*”

Anayasa’nın 36. Maddesi ise, herkese eşit şekilde hak arama hürriyeti tanımaktadır. Bu maddeye göre meşru araç ve yollardan faydalanmak suretiyle herkes yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak, iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahiptir. Bu kapsamda, mahkemeler görev ve yetkileri içindeki davalara bakmaktan kaçınamaz.

Mevcut mevzuat, Anayasa’nın 10. Ve 36. maddeleri ile düzenlenmiş olan ayrımcılığın yasaklanması başta olmak üzere sözleşmeden kaynaklanan diğer yükümlülükler açısından gözden geçirilmelidir. Engellilikle ilgili temel mevzuatın yanı sıra engellilikle ilgili düzenlemeler içeren başka kanunlar da bulunmaktadır. Engelliler Hakkında Kanun ayrımcılık türlerini yasaklanmasına karşın yaşanabilecek ayrımcılığa maruz bırakma fiilleri için herhangi bir cezai yaptırım düzenlenmemiştir. Cezai yaptırım düzenlemesi Türk Ceza Kanunu’nun 122. Maddesinde yapılmış olsa da madde metni ayrımcılık fiillerini sadece “nefret saiki” ile işlenmesi durumunda cezalandırmaktadır.

2005 yılında çıkarılan Engelliler Hakkında Kanun’da yer alan erişilebilirliğe ilişkin düzenlemelerin uygulanması için tanınan süreler sürekli olarak uzatılmakta ve yükümlülükler ertelenmektedir. Günümüzde hükümet, Sözleşme gerekliliğinin aksine engelli bireyleri sosyal yardımların nesnesi olarak kabul etmekte ve bu bakış açısıyla politika üretmektedir.

temel bakışı tıbbi yaklaşıma dayanmaktadır. Tıbbi yaklaşımın göstergelerinden birisi olan sağlık raporlarında %40'tan daha az oranda rapor verilenlerin engelli kişiler olarak kabul edilmemesi Sözleşme 'ye aykırı bir husustur.

Ayrıca, Sözleşme'nin uygulanmasının izlenmesi bağımsız bir organ tarafından yapılmamaktadır. Aksine bu konudaki yetki bütün çalışanları hükümet tarafından atanan bir devlet kurumuna, Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü'ne (EYHGM) verilmiştir. Engelliler ve sivil toplum örgütlerinin, Sözleşme'nin uygulanmasının izlenmesine katılımının sağlanmasına yönelik oluşturulmuş herhangi bir mekanizma bulunmamaktadır. Örneğin kamu kurumu olan bakım rehabilitasyon merkezleri STÖ'lerin katılım gösterebildikleri bağımsız izlemelere açık değildir.

Ayrımcı pratikler konusunda engelliler, engellilerin aileleri ve kamu görevlileri arasında farkındalık düzeyi düşüktür. Ayrımcılığın önlenmesine ve tazminine ilişkin mekanizmalar da yetersizdir. Dolayısıyla engelliler, aldıkları sosyal yardımların kesilebileceği endişesiyle özellikle kamu görevlilerinin ayrımcı tutumlarına göz yumabilmektedirler. Bu durum engellilere yönelik ayrımcılığın boyutlarının görünür olmasını ve ayrımcılık vakalarının yargıya taşınmasını da önlemektedir.

5174 sayılı Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği İle Odalar ve Borsalar Kanunu "*Oda ve borsa genel sekreteri*" başlıklı 74'üncü maddesinde yer alan düzenlemeler ile odalar ve borsalarda görevlendirilebilecek olan genel sekreterlerin taşıması gereken nitelikler sayılmaktadır. Sayılan niteliklerin genel olarak mevzuatta yer alan diğer benzer düzenlemeler ile aynı olduğu görülse de maddenin (e) bendinde "Görevini devamlı yapmasına engel olabilecek hastalığı, zihinsel veya bedensel engeli bulunmamak" şeklinde bir düzenleme yapılmıştır. E bendinde yer alan düzenleme engelli bireylerin odalarda ve borsalarda genel sekreter olmalarının önüne engel konulmaktadır. Ayrımcılık yasağına aykırı bu düzenleme engellilik ve hastalığı benzer olarak düşünülmesine yol açmaktadır. Odalar ve borsalarda yürütülecek olan genel sekreterlik görevi engelli bireylerin yapamayacağı bir görev değildir ve yaşamsal ve vücutlarının maddi ve manevi bütünlüklerine de tehlike oluşturabilecek tehlikesi de bulunmamaktadır.

Teklif ile 5174 sayılı Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği İle Odalar ve Borsalar Kanunu'nun 74'üncü maddesinde yapılacak düzenleme ile Anayasa'da belirlenen ayrımcılık yasağına ve çalışma hakkında aykırı olarak düzenlenmiş olan ve engelli bireylerin odalar ve borsalarda genel sekreter görevini yürütmelerine engel olan düzenleme yürürlükten kaldırılmaktadır.

**18/05/2004 TARİH VE 5174 SAYILI TÜRKİYE ODALAR VE BORSALAR BİRLİĞİ
İLE ODALAR VE BORSALAR KANUNUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR
KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1 – 5174 sayılı Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Odalar ve Borsalar Kanununun 74’üncü maddesinin birinci fıkrasının (e) bendinde yer alan “zihinsel veya bedensel engeli” ibaresi madde metninden çıkarılmıştır.

MADDE 2 – Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3 – Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür

